

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Bydgoszczy

LBY.410.4.4.2024

Ewa Czajkowska
prowadząca działalność gospodarczą pod firmą
Eko Schronisko Dla Zwierząt Zielone Pole
Ewa Czajkowska
Ostrowite 50A
87-400 Golub-Dobrzyń

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/24/093 Zapobieganie bezdomności zwierząt domowych

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Eko Schronisko Dla Zwierząt Zielone Pole Ewa Czajkowska, Ostrowite 50A, 87-400 Golub Dobrzyń ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Ewa Czajkowska, prowadząca działalność gospodarczą pod nazwą <i>Eko Schronisko Dla Zwierząt Zielone Pole Ewa Czajkowska</i> , w całym okresie objętym kontrolą ²
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Opieka nad bezdomnymi zwierzętami oraz warunki jej realizacji 2. Zapobieganie bezdomności zwierząt 3. Finansowanie oraz rozliczanie zadań z zakresu opieki nad bezdomnymi zwierzętami i zapobiegania bezdomności
Okres objęty kontrolą	Lata 2019-2024, do zakończenia czynności kontrolnych ³ , z uwzględnieniem faktów i dowodów wykraczających poza ten okres mających znaczenie dla badanej działalności
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Bydgoszczy
Kontrolerzy	1. Maciej Gajdzik, doradca techniczny, upoważnienie do kontroli nr LBY/31/2024 z 31 stycznia 2024 r. 2. Karol Zieliński, inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBY/32/2024 z 31 stycznia 2024 r. 3. Beata Odjas, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBY/52/2024 z 8 marca 2024 r.

(akta kontroli str. 1-6)

¹ Dalej także: „schronisko”.

² Dalej także: „Prowadząca schronisko”, „Przedsiębiorca”

³ Data zakończenia czynności kontrolnych: 11 czerwca 2024 r.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia realizację przez Schronisko zadań w zakresie opieki nad bezdomnymi zwierzętami.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Prowadząca schronisko bez odpowiednich zezwoleń wylapywała zwierzęta na terenie dziesięciu gmin, a w okresie od 16 kwietnia 2024 r., nie uzyskiwała również zezwolenia na prowadzenie schroniska, pomimo upływu ważności poprzedniej decyzji administracyjnej, wydanej w tym zakresie. Ponadto w schronisku nie zapewniono wszystkim zwierzętom pomieszczeń, w których mogłyby się schronić przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi. Nie wyodrębniono również wymaganych przepisami prawa pomieszczeń dla niekastrowanych samców i samic oraz młodych oddzielonych od matek. Zastosowane maty dezynfekcyjne nie miały odpowiednich wymiarów, wystąpiły przypadki umieszczenia psów w kojcach o mniejszej powierzchni niż wymagana oraz w większej niż dopuszczają to przepisy liczbie. Nie zapewniono także środków organizacyjnych lub technicznych, umożliwiających całodobową opiekę nad zwierzętami w schronisku podczas nieobecności ludzi. Wpływ na powyższą ocenę miało także nieprawidłowe prowadzenie wykazu zwierząt oraz niska skuteczność działań na rzecz adopcji zwierząt. NIK odnotowuje przy tym, że zwierzęta w schronisku były poddawane obowiązkowym szczepieniom, zabiegom kastracji i sterylizacji oraz znakowane, a w opiekę nad psami zaangażowani byli wolontariusze. Ponadto Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie niezgodne ze stanem faktycznym rozliczenia finansowe z gminą Topólka.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częstkowej⁶ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Opieka nad bezdomnymi zwierzętami oraz warunki jej realizacji

Opis stanu faktycznego

1.1. Prowadząca schronisko działalność gospodarczą rozpoczęła 1 marca 2013 r.⁷ Zgodnie z wpisem do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej Rzeczypospolitej Polskiej jej działalność objęła opiekę nad zwierzętami domowymi w zakresie wyżywienia, pielęgnowania, strzyżenia, pilnowania i tresury oraz wylapywania bezpańskich zwierząt.

(akta kontroli str. 19-22)

W 2019 r. 16 gmin⁸, na podstawie zawartych umów, powierzyło Prowadzącej schronisko zadania związane m.in.: z opieką nad bezdomnymi zwierzętami (16 gmin)⁹, wylapywaniem bezdomnych zwierząt (15)¹⁰, kastracją zwierząt (15)¹¹, poszukiwaniem właścicieli dla bezdomnych zwierząt (13)¹², zapewnieniem

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ Oceny częstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁷ Kod PKD 96.09.Z: Pozostała działalność usługowa, gdzie indziej niesklasyfikowana.

⁸ Gminy z obszaru województwa kujawsko-pomorskiego: Lipno (miasto), Kruszwica, Golub-Dobrzyń (miasto), Boniewo, Dobrze, Fabianki, Zbójno, Aleksandrów Kujawski, Topólka, Czernikowo, Książki, Osiećcino, Radomin; z obszaru województwa pomorskiego: Gardeja; z obszaru województwa warmińsko-mazurskiego: Kisielice; z obszaru województwa wielkopolskiego: Babiak.

⁹ Wszystkie gminy, których umowy obowiązywały w 2019 r.

¹⁰ Poza gminą Boniewo.

¹¹ Poza gminą Czernikowo.

¹² Poza gminą Babiak i Osiećcino.

całodobowej opieki weterynaryjnej, gotowością do działań interwencyjnych, np. w przypadkach zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt (trzy)¹³.

W 2023 r. powyższe usługi były świadczone na rzecz 18 gmin¹⁴ (z czego w sposób ciągły, od 2019 r. – na rzecz 11 gmin). Powierzone zadania w 2023 r. obejmowały m.in.: opiekę nad bezdomnymi zwierzętami (18 gmin)¹⁵, wylapywanie bezdomnych zwierząt (17)¹⁶, kastrację zwierząt (17)¹⁷, poszukiwanie właścicieli dla bezdomnych zwierząt (14)¹⁸, zapewnienia całodobowej opieki weterynaryjnej, gotowość do działań interwencyjnych, np. w przypadkach zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt (sześć)¹⁹.

W badanym okresie z terenu czterech gmin nie przekazywano zwierząt do schroniska a realizowana była jedynie część umowy, dotycząca gotowości do przyjęcia zwierzęcia przez Prowadzącą schronisko (za ryczałtową opłatą)²⁰.

Najdalej położoną gminą, dla której schronisko świadczyło usługi w kontrolowanym okresie, była gmina Babiak w województwie wielkopolskim (wylapywanie bezdomnych psów, umieszczanie i sprawowanie nad nimi opieki; w latach 2021-2024). Najkrótsza trasa samochodowa, wyznaczona od siedziby urzędu ww. gminy do schroniska wynosiła około 122 km.

W dwóch przypadkach²¹ w ewidencji schroniska nie odnotowano zwierząt przekazanych z terenu gmin, a Prowadząca schronisko wyjaśniła, że zawarła umowy dotyczące zapobiegania bezdomności zwierząt bez odbierania zwierząt z tych gmin (w umowach uwzględniono ryczałtową opłatę za gotowość do odebrania zwierzęcia).

(akta kontroli str. 30, 309-312, 471-485, 598-1068)

Na koniec roku 2019 liczba zwierząt przebywających w schronisku określona przez Powiatowego Lekarza Weterynarii w Golubiu-Dobrzyniu wynosiła: 277 psów i 3 koty²². Według danych ujętych w wykazie zwierząt przebywających w schronisku²³ - na koniec roku 2023 było to 228 psów.

Prowadząca schronisko wyjaśniła, że zmniejszenie liczby psów było spowodowane adopcjami, odbieraniem zwierząt przez właścicieli oraz zgonami. Natomiast odstępianie od opieki nad kotami było spowodowane brakiem stosownego zaplecza (woliera zewnętrzna) – Prowadząca schronisko adoptowała te zwierzęta.

(akta kontroli str. 319-462, 471-475)

1.2. Schronisko, w całym okresie podlegającym kontroli, było objęte nadzorem weterynaryjnym:

Od 16 stycznia 2014 r. zostało wpisane do rejestru podmiotów nadzorowanych pod numerem weterynaryjnym 04053401²⁴ w zakresie prowadzenia działalności – schronisko dla zwierząt - obiekt znajdujący się w Ostrowitem na działce geodezyjnej nr 2/2, obręb 0011, Golub-Dobrzyń.

Numer identyfikacyjny dotyczący schroniska dla zwierząt został zmieniony w 2015 r. ze względu na wyrażenie zgody przez nadzór weterynaryjny na stosowanie

¹³ Gminy: Babiak, Dobrze, Osiećciny.

¹⁴ Gminy: Aleksandrów Kujawski, Babiak, Bobrowniki, Boniewo, Chrostkowo, Czernikowo, Dobrze, Fabianki, Gardeja, Jeziora Wielkie, Książki, Radomin, Radziejów, Topólka, Zbójno, Lubraniec, Piotrków Kujawski, Rypin (miasto).

¹⁵ Wszystkie gminy, których umowy obowiązywały w 2023 r.

¹⁶ Poza gminą Boniewo.

¹⁷ Poza gminą Czernikowo.

¹⁸ Poza gminami: Babiak, Bobrowniki, Radomin, Topólka.

¹⁹ Gminy: Babiak, Dobrze, Jeziora Wielkie, Lubraniec, Kujawski.

²⁰ Gminy: Jeziora Wielkie, Piotrków Kujawski, miasto Radziejów, miasto Rypin.

²¹ Gminy Jeziora Wielkie i Chrostkowo.

²² Dane z raportu wizytacji schroniska z dnia 29 maja 2020 r.

²³ Aplikacja „schronisko.net”, dalej: „wykaz zwierząt”.

²⁴ Decyzja 12/2014 z dnia 16 stycznia 2014 r.

materiałów kategorii trzeciej, tj.: produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego, nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi lub których ludzie nie spożywają, do karmienia psów i kotów w schronisku dla zwierząt. W związku z tym nadano numer 04058601²⁵. Natomiast profil działalności jednostki objął prowadzenie schroniska, w których wykorzystuje się produkty uboczne pochodzenia zwierzęcego.

Prowadząca schronisko w 2015 r. uzyskała także wpis do rejestru podmiotów prowadzących działalność w zakresie przewozu zwierząt z transportem ograniczonym do 65 km²⁶. Ponadto, Prowadząca schronisko uzyskała zezwolenia na transport zwierząt na odległość przekraczającą 65 km²⁷. W odległości takiej znajdowało się 12 gmin, z którymi zawarła umowy na odbiór bezdomnych zwierząt²⁸.

(akta kontroli str. 45-116)

W okresie objętym kontrolą - w związku z prowadzonym nadzorem – Powiatowy Lekarz Weterynarii w Golubiu-Dobrzyniu przeprowadził²⁹ 41 kontroli w zakresie spełniania wymagań weterynaryjnych dla prowadzenia tego rodzaju działalności nadzorowanej.

W wyniku ww. kontroli stwierdzono nieprawidłowości związane z warunkami utrzymywania przebywających tam zwierząt, które dotyczyły, m.in.: braku wydzielenia boksów kwarantanny od pozostałych części schroniska, tak aby nie miały do nich dostępu inne zwierzęta ze schroniska; konieczności naprawy: uszkodzonych kojców oraz bud dla psów, kojca dla kotów, uszkodzonego ogrodzenia schroniska, które pozwalało na ucieczkę psów; nieutwardzenia drogi komunikacyjnej, znajdującej się na terenie schroniska; zbyt niskiej wysokości części płotu otaczającego obiekt schroniska; braku umieszczenia termometru w izolatce, pomieszczeniu do utrzymywania młodych oddzielonych od matek oraz w pomieszczeniu służącym do utrzymywania samic z oseskami; braku maty dezynfekcyjnej przed wejściem do pomieszczenia izolowania zwierząt chorych lub podejrzanych o chorobę zakaźną; niewystarczającej ilości środków dezynfekcyjnych; braku przedmiotów absorbujących uwagę psów na wybiegu; braku oznakowania szafki na środki dezynfekujące; braku procedur dezynfekcji.

Ponadto, ustalenia powyższych kontroli dotyczyły również: braku oznakowania części zwierząt transponderem; braku podawania przyczyny śmierci zwierząt w wykazie zwierząt; niedotrzymywania terminów szczepień przeciw wściekliznie; braku prowadzenia ewidencji wyprowadzeń psów; a także - przeprowadzania zabiegów kastracji po upływie ośmiu miesięcy liczonych od dnia przyjęcia zwierzęcia do schroniska.

W związku z powyższym organ nadzoru weterynaryjnego cztery decyzje³⁰ w okresie objętym kontrolą, nakazujące usunięcie powyższych niezgodności.

Na podstawie oględzin przeprowadzonych przez NIK w dniach 16 lutego oraz 14 marca 2024 r. oraz wykazu zwierząt, stwierdzono, że wykonane zostały nakazy dotyczące: wydzielenia pomieszczeń kwarantanny, oznakowania psów i rejestrowania psów w ogólnopolskiej bazie zwierząt towarzyszących, utwardzenia drogi komunikacyjnej, oznakowania szafki na środki dezynfekujące, sporządzenia procedur dezynfekcji, zaopatrzenia izolacji w matę dezynfekcyjną, remontu kojców

²⁵ Decyzja 22/2015 z dnia 6 lutego 2015 r.

²⁶ Z numerem identyfikacyjnym 04052807.

²⁷ Wydane 27 grudnia 2017 r. i 2022, z numerem identyfikacyjnym 0405 28 07.

²⁸ Babiak, Jeziora Wielkie, Boniewo, Topółka, Lubraniec, Piotrków Kujawski, Kruszwica, Radziejów (gmina wiejska i miejska), Dobrze, Kisielice, Gardeja.

²⁹ Dane z kontroli przeprowadzonych w okresie od 6 czerwca 2019 r. do 8 stycznia 2024 r.

³⁰ Decyzje z dnia 18 listopada 2021 r., 3 lutego i 5 kwietnia 2023 r., 9 lutego 2024 r.

dla zwierząt agresywnych, umieszczenia termometru w izolacji, ewidencji wyprowadzeń psów.

(akta kontroli str. 28-29, 45-116, 119-135, 322-462, 492-493, 1069-1074)

1.3. Prowadząca schronisko uzyskała zezwolenie na prowadzenie schroniska dla zwierząt w miejscowości Ostrowite – na podstawie decyzji wydanej 1 kwietnia 2014 r. przez Wójta Gminy Golub-Dobrzyń. Decyzja ta stała się ostateczna 15 kwietnia 2014 r. Tym samym ważność tego zezwolenia upłynęła z dniem 15 kwietnia 2024 r., a Prowadząca schronisko nie uzyskała kolejnego zezwolenia obowiązującego po tym terminie – szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Prowadząca schronisko posiadała także zezwolenie na realizację zadań w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami – wylapywania zwierząt, na obszarze czterech spośród 25 gmin³¹, które powierzyły jej zadania w tym zakresie. Prowadząca schronisko spełniała warunki określone we wszystkich wydanych zezwoleniach oraz aktach prawa miejscowego³² gmin, gdzie uzyskała ona zezwolenie na wylapywanie zwierząt.

Prowadząca schronisko nie posiadała zezwoleń na realizację zadań w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami - wylapywania zwierząt, na obszarze pozostałych gmin, z którymi zawarła umowy w tym zakresie³³. Przedsiębiorca prowadziła ww. działania na terenie 14 gmin. Jednak na obszarze 10 z nich nie posiadała ona zezwoleń na prowadzenie działalności z zakresu ochrony przed bezdomnymi zwierzętami, tj. ich wylapywania i odławiania, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 8-10, 45-116, 471-486, 1386)

1.4. W celu dostosowania schroniska do przepisów rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 20 stycznia 2022 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych dla prowadzenia schronisk dla zwierząt³⁴ w okresie od kwietnia 2023 r. w schronisku wybudowano metodą gospodarczą sześć kojców (w formie ogrodzeń z budami dla psów), o łącznej powierzchni 37,8 m² oraz wybieg.

Prowadząca schronisko podała w swoich wyjaśnieniach, że przewidywany koszt inwestycji związanych z modernizacją schroniska szacuje na kwotę 200 tys. zł³⁵.

(akta kontroli str. 28-29, 119-135, 471-483, 492-493)

1.5. W wyniku przeprowadzonych oględzin³⁶ stwierdzono, że:

- teren, na którym zlokalizowane było schronisko posiadał utwardzone drogi komunikacyjne zgodnie z § 2 pkt 1 rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 r oraz był zabezpieczony ogrodzeniem o wysokości

³¹ Gmina Aleksandrów Kujawski, Miasto Golub-Dobrzyń, Miasto Lipno, Gmina Radziejów.

³² Uchwała nr X/35/2015 Rady Miasta Golubia Dobrzynia z dnia 28 maja 2015 r. (Dz. Urz. Województwa Kujawsko-Pomorskiego, poz. 1819); uchwała nr XLV/441/2014 Rady Miejskiej w Lipnie z dnia 17 września 2014 r. (Dz. Urz. Województwa Kujawsko-Pomorskiego., poz. 2589); uchwała nr X/83/2016 r. Rady Gminy Radziejów z dnia 28 czerwca 2016 r. (Dz. Urz. Województwa Kujawsko-Pomorskiego, poz. 2631); gmina Aleksandrów Kujawski nie podejmowała uchwał dotyczących określenia wymagań, jakie przedsiębiorca powinien spełniać w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami.

³³ Dotyczyło to 21 gmin: Babiak (2019-2024), Bobrowniki (2020-2024), Chrostkowo (2020-2023), Ciechocin (2020-2022, 2024), Czernikowo (2019-2024), Dobrze (2019-2024), Fabianki (2019-2024), Gardeja (2019-2023), Jeziora Wielkie (2021-2024), Kisielice (2019-2022), Kowalewo Pomorskie (2020-2022), Kruszwica (2019-2021), Książki (2019-2023), Lubraniec (2020-2024), Osiecin (2019-2020), miasta Piotrków Kujawski (2020-2024), Radomin (2019-2024), miasta Radziejów (2020-2024), miasta Rypin (2021-2024), Topólka (2019-2024), Zbójno (2019-2024). W 2023 r., w programach opieki nad zwierzętami bezdomnymi i zapobiegania bezdomności zwierząt, wskazano Prowadzącą schronisko, jako podmiot wylapujący bezdomne zwierzęta w ośmiu gminach: Babiak, Chrostkowo, Fabianki, Gardeja, Jeziora Wielkie, miasto Lipno, Radomin, Zbójno.

³⁴ Dz. U. poz. 175 ze zm., dalej: „rozporządzenie w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 r.”.

³⁵ Do wyjaśnień tych nie dołączono dokumentów potwierdzających wartość przewidywanych inwestycji.

³⁶ Oględziny schroniska przeprowadzono w dniach: 16 lutego, 14 marca (z udziałem specjalistów – lekarza weterynarii i przedstawiciela organizacji zajmującej się ochroną praw zwierząt) oraz 5 kwietnia 2024 r.

co najmniej 170 cm trwale związanym z gruntem, niemającym elementów stwarzających zagrożenie powstania urazów lub uszkodzeń ciała u zwierząt zgodnie z § 2 pkt 2 ww. rozporządzenia, z wyjątkiem odcinka o długości 29 m, w okolicy pomieszczeń przeznaczonych do kwarantanny zwierząt, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;

- zapewniono wybieg dla psów, o powierzchni nie mniejszej niż 100 m²; na wybiegu znajdowały się budy dla psów oraz materiały i przedmioty absorbujące ich uwagę; całość wybiegu stanowiło podłoże naturalne;
- w schronisku wyodrębniono pomieszczenia i miejsca, o których mowa w § 3 ust. 1 rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 r.³⁷, przeznaczone do:
 - utrzymywania zwierząt zdrowych (pkt 1 lit. c rozporządzenia) – kojce zwierząt zdrowych oddzielone były od pozostałej części pomieszczeń schroniska, brak było osobnych pomieszczeń dla niekastrowanych samców i samic – szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*,
 - kwarantanny zwierząt przyjętych do schroniska (pkt 1 lit. d rozporządzenia) – osiem pojedynczych kójców, odseparowanych przestrzennie od innych obiektów, w toku oględzin stwierdzono, że wyłożone maty dezynfekcyjne były za małe – opis w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;
 - separacji zwierząt agresywnych (pkt 1 lit. e rozporządzenia) – trzy odpowiednio oznaczone boksy;
- w budynku na terenie schroniska pomieszczenia przeznaczone do:
 - izolowania zwierząt chorych lub podejrzanych o chorobę zakaźną zwierząt (pkt 1 lit b rozporządzenia);
 - wykonywania podstawowych zabiegów leczniczych wyposażone m.in. w stół zabiegowy (pkt 1 lit a rozporządzenia) - podłogi, ściany oraz drzwi wykonane były z materiałów umożliwiających mycie i odkażanie; miejscem do przechowywania środków dezynfekcyjnych, przeznaczonych do klatek, była oznaczona szafka w tym pomieszczeniu (pkt 2 lit c rozporządzenia);
 - utrzymywania samic z oseskami (pkt 1 lit. g rozporządzenia), natomiast nie wyodrębniono pomieszczeń dla utrzymywania młodych oddzielonych od matek (pkt 1 lit. c rozporządzenia) - opis w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;
 - prac administracyjno-biurowych (pkt 1 lit. h rozporządzenia);
 - ponadto wyodrębniono w nim miejsca przeznaczone do: przechowywania: produktów leczniczych weterynaryjnych i wyrobów medycznych, karmy, środków dezynfekcyjnych, do wydawania zwierząt ze schroniska (pkt 2 lit. a, b, d rozporządzenia);
- w dniu 16 lutego 2024 r. miejsce do składowania odchodów (pkt 2 lit. e rozporządzenia) znajdowało się na gruncie, poza ogrodzeniem schroniska, na terenie działki, na której było zlokalizowane schronisko – co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*; od 3 kwietnia 2024 r. odchody były

³⁷ Tj.: pkt 1 lit.: a) wykonywania podstawowych zabiegów leczniczych, b) izolowania zwierząt chorych lub podejrzanych o chorobę zakaźną zwierząt, c) utrzymywania zwierząt zdrowych, w tym osobne pomieszczenie dla niekastrowanych samców i samic, d) kwarantanny zwierząt przyjętych do schroniska co najmniej przez 15 dni liczonych od dnia przyjęcia zwierzęcia, pozwalające na ich izolowanie od innych zwierząt oraz zabezpieczające przed przeniesieniem choroby zakaźnej zwierząt do schroniska, e) separacji zwierząt agresywnych, f) utrzymywania młodych oddzielonych od matek, g) utrzymywania samic z oseskami, h) prac administracyjno-biurowych, i) celów socjalnych; pkt 2 miejsca przeznaczone do: a) przechowywania produktów leczniczych weterynaryjnych i wyrobów medycznych, b) przechowywania karmy, w których przechowuje się zapas karmy umożliwiający, co najmniej przez 7 dni, zaspokojenie potrzeb żywnościowych zwierząt przebywających w schronisku, chyba że jest zachowana ciągłość dostawy karmy, c) przechowywania środków dezynfekcyjnych, d) wydawania zwierząt ze schroniska, e) składowania odchodów zwierząt.

gromadzone w odpowiednim pojemniku na odpady.

(akta kontroli str. 28-29, 119-135, 492-493)

1.6. Zwierzętom znajdującym się w kojcach zapewniono możliwość swobodnego poruszania się. Siedem kójców nie spełniało warunków określonych w załączniku do rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 r., dotyczących liczebności grup psów oraz zapewnienia minimalnej powierzchni na jednego psa lub minimalnej powierzchni dodatkowej dla kolejnego psa – szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Sześć kójców nie posiadało zadaszenia, a jedyną ochroną przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi były umieszczone w nich budy. Przylegające do klatek drewniane budy posiadały izolację z warstwy styropianu. Ściany 16 z nich oznaczonych numerami od 35 do 50 były częściowo wilgotne albo pokryte zielonym nalotem. Budy były niedostosowane do wielkości zwierzęcia (kójce nr 33 i nr 54). Budy przylegające do kójców nr 35, 36, 37, 38, 39, 40 osadzone były bezpośrednio na glebie. Pozostałe budy, w tym ciągu kójców były ustawione na betonowych bloczkach. Powyższe szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Pomieszczenia, w których przebywały psy, zapewniały dostęp do światła dziennego. oraz były utrzymywane w czystości. W kojcach nie zalegały odchody, resztki karmy i inne odpady. Podłóża betonowe były zmywane za pomocą wody, a w przypadkach, gdzie w boksach znajdowało się podłóże ażurowe, wysypywano piasek lub trociny. Zgodnie z wyjaśnieniami Prowadzącej schronisko – kójce były sprzątane codziennie.

Pomieszczenia były okresowo dezynfekowane oraz poddawane dezynsekcji i deratyzacji. Zgodnie z procedurami opracowanymi w schronisku proces ten raz w miesiącu był przeprowadzany przez wyspecjalizowany podmiot zewnętrzny.

Każde zwierzę miało zapewniony dostęp do wody i było karmione raz dziennie.

W trakcie oględzin³⁸ stwierdzono, że:

- w izolatce dla zwierząt chorych umieszczone były dwa psy z urazami łap,
- w kojcu zewnętrznym znajdował się pies z bliznami na głowie oraz trwałymi uszkodzeniami małżowin usznych (które w ocenie specjalisty powstały przed umieszczeniem w schronisku),
- w kojcu zewnętrznym przebywał pies ze świeżą raną brzoju ucha; Prowadząca schronisko podała, że niezaoopatrzona rana nie była poważna.

Pomieszczenie służące do izolowania zwierząt chorych lub podejrzanych o chorobę zakaźną zwierząt gdzie przetrzymywano zwierzęta miało zapewnioną temperaturę wynoszącą powyżej 16°C. Droga do tego pomieszczenia prowadziła przez wybieg.

W trakcie oględzin³⁹ stwierdzono, że pomieszczenie przeznaczone do utrzymywania samic z oseskami nie było ogrzewane a temperatura w nim wynosiła poniżej 16°C. W dniu kolejnych oględzin⁴⁰ temperatura w tym pomieszczeniu przekraczała powyższą wartość. W obu tych dniach pomieszczenie to nie było wykorzystywane. Prowadząca schronisko podała, że w razie potrzeby może ono zostać dogrzane przy pomocy przenośnego urządzenia.

(akta kontroli str. 28-29, 119-135, 142-154, 471-486, 492-493, 504-511)

1.7. Żywienie psów odbywało się na podstawie przyjętej procedury w tym zakresie. W schronisku podawany był jeden posiłek dziennie. Do karmienia stosowane były uboczne produkty pochodzenia zwierzęcego oraz sucha karma. Każde zwierzę miało dostęp do miski z wodą.

³⁸ W dniu 14 marca 2024 r.

³⁹ 16 lutego 2024 r.

⁴⁰ 14 marca 2024 r.

W miejscu przeznaczonym do przechowywania karmy znajdowała się sucha karma – mieszanka paszowa dla psów oraz puszki z pełnoporcjową karmą moką dla psów dorosłych. Ciągłość dostaw została zapewniona poprzez zawarcie umowy na zakup i codzienną dostawę karmy. W dni wolne również zapewniono dostawy karmy, względnie przechowywano jej odpowiedni zapas.

W wyniku oględzin stwierdzono występowanie w schronisku psów, o wyglądzie wskazującym, że posiadają one masę wyższą, niż fizjologiczna.

(akta kontroli str. 28-29, 119-135, 142-154, 471-486, 1379-1384)

1.8 W schronisku prowadzono ewidencję wyprowadzeń psów na wybiegi lub spacer⁴¹ w formie elektronicznej, o której mowa w § 7 ust. 5 rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 r. Ewidencja ta zawierała imię i nazwisko osoby wyprowadzającej psa na wybieg lub spacer, numer ewidencyjny psa oraz datę wyprowadzenia psa na wybieg lub spacer. W okresie objętym kontrolą psy w schronisku wyprowadzane były przez 11 wolontariuszy oraz Prowadzącą schronisko. Wszystkie psy przebywające w schronisku były wyprowadzane na wybieg lub spacer, w terminie określonym w § 3 pkt 6 rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 r., zgodnie z którym każdemu psu zapewnia się wyjście na wybieg lub spacer nie rzadziej niż 2 razy w tygodniu, przy czym tego wymagania można nie stosować do psów lękliwych i agresywnych, suk ze szczeniętami, szceniąt, psów podlegających kwarantannie oraz psów, w odniesieniu do których ograniczenie wyjścia na wybieg lub spacer wynika z zalecenia lekarza weterynarii.

(akta kontroli str. 453-462, 487-491)

1.9. Godziny pracy schroniska zależały od obecności Prowadzącej schronisko, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Zgodnie z wyjaśnieniami Prowadząca schronisko samodzielnie zapewniała opiekę zwierzętom w czasie co najmniej ośmiu godzin na dobę. Prowadząca schronisko karmiła zwierzęta oraz wykonywała prace porządkowe w kojach.

Według stanu na początek 2019 r. dotyczyło to 306 psów w 55 klatkach a w 2024 r. - 240 psów w 73 klatkach⁴².

Prowadząca schronisko posiadała przeszkolenie w zakresie ochrony praw zwierząt oraz postępowania ze zwierzętami - m.in. posiadała tytuł zawodowy inżyniera zootechniki.

Wolontariusze uczestniczyli w wyprowadzaniu psów, ich pielęgnacji, socjalizacji, bieżącej obsłudze schroniska oraz fotografowaniu zwierząt. W okresie objętym kontrolą było ich 11⁴³.

Obowiązująca w schronisku procedura dezynfekcji przewidywała mycie pomieszczeń w kolejności od szczeniąt i matek karmiących, poprzez pozostałe psy, do osobników chorych. W tej samej kolejności karmiono zwierzęta.

(akta str. 43, 49, 136-154, 471-486)

1.10 Zwierzętom przebywającym w schronisku zapewniało ciągłą opiekę weterynaryjną w gabinetach lekarzy weterynarii. Prowadząca schronisko w okresie objętym kontrolą zapewniła na podstawie trzech umów: regularną kontrolę stanu zdrowia zwierząt, leczenie chorych zwierząt, wykonywania zabiegów chirurgicznych,

⁴¹ Ewidencja prowadzona w ramach wykazu zwierząt, od 1 stycznia 2023 r.

⁴² Przy przyjęciu teoretycznego założenia, że czas ośmiu godzin dzienni byłby dzielony równo na poszczególne zwierzęta – Prowadząca schronisko w 2019 r. poświęcała na każdego psa minutę i 94 sekundy, a na jedną klatkę – osiem minut i 43 sekundy, natomiast w 2024 r. odpowiednio: 2 minuty na jednego psa oraz 6 minut i 34 sekundy na jedną klatkę.

⁴³ Nie stwierdzono faktu zawierania pisemnych umów z wolontariuszami.

a także profilaktykę zdrowotną, obejmującą szczepienia oraz zwalczanie pasożytów zewnętrznych i wewnętrznych.

Na podstawie dokumentacji medycznej 25 zwierząt stwierdzono, że okresowa kontrola weterynaryjna była prowadzona przy okazji regularnych zabiegów profilaktycznych. Psy były szczepione preparatami poliwalentnymi, oprócz wścieklizny, chroniącymi przed nosówką, parwowirozą, adenowirozą typu 1 i 2 oraz parainfluenzą. W badanej próbie nie stwierdzono niedochowania terminu szczepienia przeciwko wściekliznie.

Z dokonanej analizy wybranych ośmiu przypadków z wykazu zwierząt uśpionych w 2023 r. wynika, że eutanazje były wykonane przez lekarza weterynarii, a powodami ich przeprowadzenia były względy humanitarne lub stan związany z zachowaniem zwierzęcia stanowiący zagrożenie dla życia lub zdrowia człowieka albo innych zwierząt.

Stosunek liczby zmarłych zwierząt do liczby zwierząt, które przebywały w schronisku wynosił 6% w 2019 r., 4% w 2020 r., 10% 2021 r., 21% w 2022 r. oraz 6% w 2023 r.

Ujęte w wykazie zwierząt psy padłe i poddane eutanazji w 2023 r. (11 osobników) - były w wieku od 1 do 15 lat. Przeciętny wiek takiego zwierzęcia przekraczał siedem lat.

Prowadząca schronisko podała, że główną przyczyną wysokiego wskaźnika śmiertelności zwierząt w 2022 r. był wiek psów.

(akta kontroli str. 36-39, 49-68, 319-452, 471-495, 513-516, 537-594)

1.11. W badanym okresie w schronisku korzystano z pomocy 11 wolontariuszy.

Prowadząca schronisko podała, że wolontariusze uczestniczyli w wyprowadzaniu psów, ich pielęgnacji, socjalizacji, bieżącej obsłudze schroniska oraz fotografowaniu zwierząt.

Zgodnie z informacją w jednym z mediów społecznościowych dniem wizyt w schronisku dla osób odwiedzających był piątek, w godzinach od 11.00 do 15.00. Nie stwierdzono faktycznych ograniczeń w dostępie do schroniska dla klientów i wolontariuszy, w tym - w okresie pandemii.

(akta kontroli str. 28-29, 119-135, 142-154, 471-486)

1.12. W okresie objętym kontrolą Prowadząca schronisko zawarła umowy w zakresie wylapywania bezdomnych zwierząt z 25 gminami⁴⁴. Zgodnie w tymi umowami Prowadząca schronisko zobowiązała się do m.in.: do odławiania i transportu zwierząt, opieki nad nimi, w tym – zapewnienia opieki weterynaryjnej. Do wylapywania zwierząt Prowadząca schronisko posługiwała się żywołapką, behawioralną smyczą treningową oraz pętlą. Prowadząca schronisko zapewniała opiekę weterynaryjną. Przedmiotem powyższych umów nie było zapewnienie miejsca czasowego przetrzymywania zwierząt, przed dostarczeniem ich do schroniska.

Zgodnie z dokumentacją, uzyskaną z Urzędu Gminy Topólka, w latach 2019-2024 (do 31 marca) do schroniska przekazano łącznie 22 psy⁴⁵. W umowach zawartych z powyższą gminą na lata 2019-2024⁴⁶ Prowadząca schronisko zobowiązała się m.in. do: odławiania zwierząt (przy pomocy środków nie stwarzających zagrożenia dla życia, zdrowia zwierzętom oraz nie powodujących cierpienia), transportu i opieki nad

⁴⁴ Kisielice, Kruszwica, Gardeja, Dobrze, Fabianki, Babiak, Zbójno, Aleksandrów Kujawski, Topólka, Czernikowo, Książki, Osięciny, Radomin, Bobrowniki, Chrostkowo, Radziejów, Ciechocin, Jeziora Wielkie, miasta: Golub-Dobrzyń, Kowalewo Pomorskie, Lipno, Lubraniec, Radziejów, Rypin; Miasto i Gmina Piotrków Kujawski.

⁴⁵ Protokół przekazania z 15 stycznia 2019 r. oraz 21 kart zwierząt, przekazanych do schroniska w okresie od 6 marca 2019 r. do 15 lutego 2024 r.

⁴⁶ Umowy zawarte: 11 stycznia i 17 grudnia 2019 r., 7 grudnia 2020 r., 21 grudnia 2021 r., 21 grudnia 2022 r. oraz 29 grudnia 2023 r.

nimi oraz podejmowania działań w celu przekazywania zwierząt do adopcji. Opłata za opiekę nad zwierzęciem w schronisku została określona w formie stawki dziennej (5,5 zł w 2019 r. oraz 16,5 zł w 2024 r.), natomiast za wylapanie i transport do schroniska – w formie ryczałtu (120 zł w latach 2019 – 2022 oraz 350 zł w latach 2023-2024).

Określony w umowach czas reakcji na zgłoszenie wynosił 48 godzin. W schronisku nie prowadzono ewidencji, umożliwiającej ustalenie, w jakim czasie zareagowano na zgłoszenie pracownika urzędu gminy (w zawartych umowach nie określono takiego obowiązku).

Spośród 22 zwierząt, przekazanych do schroniska według dokumentacji sporządzonej w Urzędzie Gminy Topólka, w okresie 1 stycznia 2019 r. do 31 marca 2024 r., płatności za 18 przyjętych zwierząt były rozliczane w powyższym okresie, zaś 15 zwierząt było ujętych w wykazie zwierząt przebywających w schronisku. Według tego wykazu:

- cztery psy wydano do adopcji (brak zwierząt odebranych przez właścicieli),
- 11 psów przebywało w schronisku według stanu na koniec pierwszego kwartału 2024 r.⁴⁷ (okres pobytu tych zwierząt wynosił od jednego miesiąca do pięciu lat).

Prowadząca schronisko podała w powyższej sprawie, że nie jest w stanie odnieść się do dokumentacji wytworzonej w Urzędzie Gminy Topólka.

(akta kontroli str. 322-452, 1009-1036, 1087-1178, 1429-1432)

1.13. Przedsiębiorca podała, że nie prowadziła innych miejsc przetrzymywania bezdomnych zwierząt.

(akta kontroli str. 463-464)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W okresie od 16 kwietnia 2024 r. do zakończenia czynności kontrolnych Przedsiębiorca prowadziła działalność z zakresu prowadzenia schroniska dla zwierząt bez zezwolenia Wójta Gminy Golub Dobrzyń. Tym samym naruszono art. 7 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach⁴⁸, zgodnie z którym na prowadzenie przez przedsiębiorców działalności w zakresie prowadzenia schronisk dla bezdomnych zwierząt wymagane jest uzyskanie zezwolenia. Zezwolenie, zgodnie z art. 9 ust. 1b ww. ustawy wydaje się na czas oznaczony, nie dłuższy niż 10 lat.

Prowadząca schronisko uzyskała zezwolenie na prowadzenie schroniska dla zwierząt w miejscowości Ostrowite, na podstawie decyzji wydanej 1 kwietnia 2014 r. przez Wójta Gminy Golub-Dobrzyń. Decyzja ta została wydana na okres 10 lat i stała się ostateczna 15 kwietnia 2014 r.

W dniu 12 kwietnia 2024 r. Prowadząca schronisko złożyła wniosek o ponowne wydanie powyższego zezwolenia. W wyjaśnieniach z dnia 26 kwietnia 2024 r. podała, że postępowanie w sprawie uzyskania powyższego zezwolenia pozostaje w toku.

(akta kontroli str. 8-10, 471-486, 1386-1392, 1429-1431)

⁴⁷ Podczas oględzin, przeprowadzonych w dniu 14 marca 2024 r. możliwe było potwierdzenie obecności w schronisku siedmiu zwierząt pochodzących z gminy Topólka.

⁴⁸ Dz.U. z 2024 r. poz. 399. Dalej także: „ucpg”.

2. Prowadząca schronisko w 2023 r. odławiała zwierzęta bez zezwoleń na realizację zadań dotyczących ochrony przed bezdomnymi zwierzętami w tym zakresie – na terenie 10 gmin, z którymi zawarła ona odpowiednie umowy⁴⁹.

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 3 ucpg na prowadzenie przez przedsiębiorców działalności w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami wymagane jest uzyskanie zezwolenia. Zgodnie z § 4 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 26 sierpnia 1998 r. w sprawie zasad i warunków wyłapywania bezdomnych zwierząt⁵⁰ działania w zakresie wyłapywania zwierząt bezdomnych, w szczególności psów i kotów, obejmują: przeprowadzenie wyłapywania przez podmiot, z którym została zawarta umowa na przeprowadzenie wyłapywania zwierząt bezdomnych, a także - przewiezienie i umieszczenie zwierząt w schronisku.

Prowadząca schronisko podała w swoich wyjaśnieniach, że nie występowała o takie zezwolenia, ponieważ faktycznie zwierzęta były jej przekazywane.

(akta kontroli str. 8-10, 45-116, 322-338, 407-411, 471-486, 1397-1428)

3. Urządzenia schroniska nie spełniały wymagań rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 r.

- a) W dniu 16 lutego 2024 r. teren schroniska od strony północnej, na odcinku 20,2 m, nie był zabezpieczony ogrodzeniem o wysokości co najmniej 170 cm, co było niezgodne z § 2 pkt 2 rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 r.

Prowadząca schronisko podała, że ogrodzenie to zostało odpowiednio nadbudowane.

(akta kontroli str. 28-29, 119-135, 471-486, 492-493)

- b) W schronisku nie wyodrębniono osobnych pomieszczeń dla niekastrowanych samców i samic oraz utrzymywania młodych oddzielonych od matek, co było niezgodne z § 3 ust. 1 pkt 1 lit. c oraz f rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 r.

Prowadząca schronisko podała, że w dniu oględzin, tj. 16 lutego 2024 r. nie było niekastrowanych samców i samic oprócz tych przebywających na kwarantannie oraz że niezwłocznie wyodrębniła powyższe pomieszczenia⁵¹.

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że zgodnie z wykazem zwierząt według stanu na 31 marca 2024 r. w schronisku znajdowało się 10 niewykastrowanych zwierząt.

(akta kontroli str. 28-29, 119-135, 471-485)

- c) Cztery kojce, w których w trakcie oględzin w dniu 16 lutego 2024 r. przebywały psy nie spełniały minimalnych warunków wskazanych w załączniku do rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 r., ponieważ ich powierzchnia była zbyt mała w stosunku do liczby i masy psów⁵² w nich umieszczonych:

⁴⁹ W 2023 r., w programach opieki nad zwierzętami bezdomnymi i zapobiegania bezdomności zwierząt, wskazano Prowadzącą schronisko, jako podmiot wyłapujący bezdomne zwierzęta, w ośmiu gminach - Babiak, Chrostkowo, Fabianki, Gardeja, Jeziora Wielkie, miasto Lipno, Radomin, Zbójno. W wykazie zwierząt przebywających w schronisku, w 2023 r. odnotowane zostały cztery psy, wyłapane w gminach Czernikowo, Dobre i Książki (z numerami przyjęcia 9/2023, 12/2023, 13/2023 i 14/2023). Ponadto Prowadząca schronisko odłowiła co najmniej jednego psa na terenie: Ciechocina, Gardei, Kisielic, Kowalewa Pomorskiego, Kruszwicy, Lubrańca i Topólki.

⁵⁰ Dz. U. z 1998 Nr 116, poz.753.

⁵¹ Zgodnie z wyjaśnieniami złożonymi 28 kwietnia 2024 r.

⁵² Masa psów na podstawie wpisów w wykazie zwierząt.

- w kojcu nr 8, na powierzchni 11,34 m², umieszczono pięć psów o wadze 9, 12, 13, 19 i 30 kg; minimalna powierzchnia kojca przy takiej obsadzie powinna wynosić 13 m²;
- w kojcu nr 36, na powierzchni 11,61 m² znajdowały się trzy psy o wadze 40, 45 i 50 kg; minimalna powierzchnia kojca przy takiej obsadzie powinna wynosić 16 m²;
- w kojcu nr 37, na powierzchni 11,61 m² znajdowały cztery psy o wadze 30, 40, 45 i 45 kg; minimalna powierzchnia kojca przy takiej obsadzie powinna wynosić 18 m²;
- w kojcu nr 63, na powierzchni 9,03 m², znajdowały cztery psy o wadze 6, 10, 10 i 14 kg; minimalna powierzchnia kojca przy takiej obsadzie powinna wynosić 10 m².

Zgodnie § 3 ust. 8 rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 r. minimalne warunki, jakie powinny spełniać pomieszczenia, w których są utrzymywane psy i koty, zostały określone w załączniku do tego rozporządzenia. W ust. 1 pkt 1 tego załącznika wskazano, że psy utrzymuje się pojedynczo lub w grupach złożonych z maksymalnie sześciu zgodnie żyjących zwierząt, z wyjątkiem suk ze szczeniętami oraz całych miotów szczeniąt w liczbie większej niż sześć, których nie należy rozdzielać. W tabeli wskazano minimalną powierzchnię na jednego psa w m² oraz minimalną powierzchnię dodatkową na każdego kolejnego psa w przypadku utrzymywania w grupie w m².

Prowadząca schronisko podała w dniu 28 kwietnia 2024 r., że psy zostały rozmieszczone stosownie do swojej wagi (nieprawidłowość została usunięta).

(akta kontroli str. 28-29, 119-135, 471-485, 492-493, 1379-1384)

- d) Trzy kojce, oznaczone numerami 17, 18, 19, nie posiadały przegród i stanowiły jedną przestrzeń. Przebywało w nich łącznie 10 zwierząt. Natomiast w połączonych kojcach o nr 47 i 48 przebywało łącznie osiem psów. Było to niezgodne z wymogami określonymi w ust. 1 pkt 1 załącznika do rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 r., z których wynika, że psy powinny być utrzymywane pojedynczo lub w grupach złożonych z maksymalnie sześciu zgodnie żyjących zwierząt.

Prowadząca schronisko wyjaśniła, że przewiduje podział powyższych połączonych klatek.

(akta kontroli str. 28-29, 119-135, 471-486, 492-493)

- e) Przed wejściami do pomieszczenia przeznaczonego do kwarantanny zwierząt przyjętych, tzw. „kwarantannika” umieszczono maty dezynfekcyjne, które nie spełniały wymagań określonych w § 3 ust. 3 rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 r., tj.: miały mniejszą szerokość niż szerokość wejścia, a ich długość była mniejsza niż 1 metr.

Prowadząca schronisko wyjaśniła, że tylko takiego rozmiaru maty były dostępne w sprzedaży.

(akta kontroli str. 28-29, 119-135, 471-486, 1379-1384)

- f) W dniu 16 lutego 2024 r. miejsce do składowania odchodów, o którym mowa w § 3 ust. 1 pkt 2 lit. e rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 r. (miejsce do składowania odchodów w schronisku, które powinno zostać wyodrębnione na jego terenie) znajdowało się bezpośrednio na gruncie, poza ogrodzeniem schroniska, na działce objętej zezwoleniem. Na terenie schroniska nie było żadnego innego miejsca składowania odchodów.

Prowadząca schronisko podała, że składowane odchody poza ogrodzeniem były traktowane jako obornik na potrzeby własne.

W trakcie kontroli, przeprowadzonej w okresie od 3 do 19 kwietnia 2024 r. przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, stwierdzono, że miejscem przechowywania odpadów o kodzie 02 01 był pojemnik o objętości 1 100 litrów, zlokalizowany na terenie schroniska. Pojemnik ten znajdował się na terenie schroniska. W trakcie kontroli zaniechano składowania odchodów na gruncie.

(akta kontroli str. 28-29, 119-135, 471-486, 492-493, 517-533)

- g) Wybieg dla psów nie obejmował dostępu do trawnika, co było niezgodnie z wymogiem określonym w § 3 ust. 4 rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 r. Prowadząca schronisko podała, że stan powierzchni wybiegu z niewielką ilością trawy wynikał z cyklu wegetacyjnego. W okresie do 22 maja 2024 r. Prowadząca schronisko przeprowadziła rekultywację wybiegu w celu odtworzenia wymaganego trawnika.

(akta kontroli str. 119-135)

4. Psom przebywającym w schronisku nie zapewniono ochrony przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi, co stwierdzono w toku oględzin prowadzonych w dniu 16 lutego 2024 r., ponieważ :

- sześć kojców (nr 56, 57, 58, 59, 60, 61) nie posiadało zadaszenia; jedyną ochroną przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi były umieszczone w nich budy;
- przylegające do klatek drewniane budy posiadały izolację z warstwy styropianu; ściany 16 z nich (oznaczonych numerami od 35 do 50) były częściowo wilgotne albo pokryte zielonym nalotem;
- budy przylegające do kojców nr 35, 36, 37, 38, 39, 40 osadzone były bezpośrednio na glebie;
- pies w kojcu nr 33 miał za małą budę w stosunku do swojego rozmiaru; w kojcu nr 54 była buda zbyt duża w stosunku do wielkości psów – w ocenie NIK zwierzęta nie były w stanie ogrzać jej własnymi ciałami; w całym schronisku otwory wejściowe do bud nie były przysłonięte, np. paskami tworzywa, elementami wykładziny, które ograniczałyby wymianę powietrza przy zachowaniu swobody przemieszczania.

Było to niezgodne z art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt⁵³, § 3 ust. 7 rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 r. oraz treścią ust. 1 pkt 2 załącznika do ww. rozporządzenia, określającym minimalne warunki, jakie powinny spełniać pomieszczenia, o których mowa w § 3 ust. 1 pkt 1 lit. b-g rozporządzenia, w których utrzymywane są psy i koty. Z przepisów tych wynika, że utrzymujący zwierzę domowe, ma obowiązek zapewnić mu pomieszczenie chroniące je przed zimnem, upałami i opadami atmosferycznymi, umożliwiające swobodną zmianę pozycji ciała; zwierzętom należy zapewnić możliwość swobodnego poruszania się, ochronę przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi, zaś w kojcu zewnętrznym lub nieogrzewanym pomieszczeniu umieszcza się budy o wielkości i w liczbie umożliwiającej wszystkim psom jednocześnie schronienie i wypoczynek.

Prowadząca schronisko podała, że przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi zwierzęta były chronione przez budy, jakkolwiek przewiduje się wykonanie zadaszeń w celu zapewnienia lepszej ochrony.

(akta kontroli str. 28-29, 119-135, 142-154, 471-485, 492-493, 1379-1384)

⁵³ Dz. U. z 2023 r. poz. 1580, ze zm.

5. Prowadząca schronisko nie zapewniła środków organizacyjnych lub technicznych⁵⁴, umożliwiających całodobową opiekę nad zwierzętami w schronisku podczas jej nieobecności.

Zgodnie z § 7 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 r. - zwierzętom przebywającym w schronisku zapewnia się: całodobową opiekę - w godzinach pracy schroniska, nie mniej niż przez 8 godzin, sprawowaną przez osobę przeszkoloną w zakresie postępowania ze zwierzętami oraz przepisów o ochronie zwierząt, a poza tymi godzinami zapewnianą przez przyjęte w tym schronisku środki organizacyjne lub techniczne.

Prowadząca schronisko podała, że miała możliwość sprawowania nadzoru nad schroniskiem w związku z zamieszkiwaniem w tej samej miejscowości, w odległości 750 m od schroniska. Poza podała, że od trzech do czterech razy w tygodniu przebywa w schronisku całą dobę.

(akta str. 43, 49, 136-154, 471-486, 1429-1431)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia kontrolowaną działalność, ponieważ Prowadząca schronisko bez odpowiednich zezwoleń wylapywała zwierzęta na terenie 10 gmin oraz, w okresie od 16 kwietnia 2024 r., nie uzyskała zezwolenia na prowadzenie schroniska, pomimo upływu ważności poprzedniej decyzji administracyjnej, wydanej w tym zakresie. W schronisku nie wszystkim psom zapewniono ochronę przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi, nie zapewniono odpowiedniej, minimalnej powierzchni kojców oraz nie przestrzegano przepisów dotyczących liczebności psów w kojcu. Ponadto, nie wyodrębniono wskazanych w rozporządzeniu w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 r. pomieszczeń dla niekastrowanych samców i samic oraz młodych oddzielonych od matek. Nie zapewniono mat dezynfekcyjnych o wymaganych wymiarach przed wejściem do pomieszczenia przeznaczonego do kwarantanny zwierząt przyjętych do schroniska, a także - środków organizacyjnych lub technicznych, umożliwiających całodobową opiekę nad zwierzętami w schronisku podczas nieobecności ludzi.

2. Zapobieganie bezdomności zwierząt

Opis stanu
faktycznego

2.1. Na podstawie prowadzonego w schronisku wykazu zwierząt stwierdzono, że według stanu na dzień 31 marca 2024 r., na 240 przebywających w schronisku psów, 230 z nich było wykastrowanych. Pozostałe zwierzęta przebywały tam krócej, niż osiem miesięcy. Zgodnie z wykazem zwierząt wykastrowane było wszystkich 188 zwierząt, odnotowanych tam, jako przyjętych w okresie do zakończenia roku 2022⁵⁵. Z 32 zwierząt, przyjętych w 2023 r., wysterylizowanych zostało 16, zaś 12 było przyjęte w stanie po sterylizacji. Natomiast w pierwszym kwartale 2024 r., z 21 przyjętych zwierząt, wysterylizowane zostało 13, a jedno - zostało przyjęte w stanie po sterylizacji. W próbie 230 zwierząt poddanych kastracji wystąpiły przypadki przeprowadzenia tych zabiegów u siedmiu psów w okresie dłuższym niż osiem miesięcy od dnia ich przyjęcia - opis w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 322-452)

2.2. Na podstawie wykazu zwierząt stwierdzono, że według stanu na dzień 31 marca 2024 r., na 240 przebywających w schronisku psów, 236 z nich było oznakowanych transponderem. Cztery nieoznakowane zwierzęta zostały przyjęte w okresie od 16 marca 2024 r. i nie upłynął okres siedmiu dni od zakończenia kwarantanny.

⁵⁴ W schronisku nie wykorzystywano monitoringu.

⁵⁵ W tym: 28 zwierząt przyjętych w 2022 r., 21 – przyjętych w 2021 r., 52 – przyjęte w 2020 r. oraz 18 – przyjętych w 2019 r.

Prowadzony w schronisku wykaz zwierząt nie obejmował daty wszczepienia transpondera).

Na podstawie próby 20 zwierząt, które zgodnie z wykazem zwierząt zostały oznakowane - stwierdzono, że informacje o ich oznakowaniu zostały wprowadzone do internetowej bazy danych zwierząt (Safe Animal). Na podstawie próby 20 zwierząt, przyjętych do schroniska w okresie od 7 stycznia do 29 maja 2023 r. stwierdzono, że numer transpondera, jakim znakowano zwierzę, był wprowadzany do powyższej bazy w okresie od 16 do 198 dni.

(akta kontroli str. 322-452)

2.3. Przebywające w schronisku zwierzęta zostały zarejestrowane w prowadzonym wykazie. Wykaz ten zawierał informacje wymagane § 6 ust. 3 rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 r., tj.:

- opis zwierzęcia⁵⁶, datę przyjęcia do schroniska⁵⁷ oraz imię, nazwisko, miejsce zamieszkania i adres osoby albo nazwę, siedzibę i adres podmiotu, które przekazały zwierzę do schroniska,
- datę zakończenia kwarantanny, przy czym w dwóch przypadkach odnotowany okres kwarantanny był krótszy niż 15 dni liczonych od dnia przyjęcia zwierzęcia,
- datę kastracji, informację o przeprowadzonych u zwierzęcia szczepieniach i zabiegach diagnostycznych, leczniczych i profilaktycznych,
- datę opuszczenia schroniska przez zwierzę oraz imię i nazwisko osoby, której przekazano zwierzę, przy czym w 32 przypadkach informacje nie były kompletne,
- datę śmierci zwierzęcia oraz nazwę, siedzibę i adres podmiotu, któremu przekazano zwłoki zwierzęcia,
- fotografię przedstawiającą głowę, sylwetkę oraz cechy charakterystyczne zwierzęcia, wykonaną w sposób umożliwiający określenie wielkości zwierzęcia,
- numer kojca, w którym przebywa zwierzę, przy czym nie był on aktualizowany po każdym przemieszczeniu zwierzęcia (9 psów).

Ustalenia dotyczące niezgodności ze stanem faktycznym powyższego wykazu zostały opisane szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Stan liczbowy zwierząt w schronisku, odebranych z gminy Topólka, ujęty w wykazie zwierząt, był niezgodny z odpowiednią dokumentacją, sporządzoną w Urzędzie Gminy Topólka:

- zgodnie z dokumentami uzyskanymi z Urzędu Gminy Topólka, tj. protokołem przekazania zwierzęcia z 15 stycznia 2019 r. oraz 21 kartami zwierząt, przekazanych do schroniska, w okresie od 6 marca 2019 r. do 15 lutego 2024 r. do schroniska miały być przekazane łącznie 22 psy.
- w wykazie zwierząt przebywających w schronisku, w dniu 14 marca 2024 r., odnotowanych było 15 psów pochodzących z powyższej gminy; ponadto, z wykazu wynika, że w okresie od początku 2023 r. wydano do adopcji cztery psy, odebrane z tej gminy.
- zgodnie z wykazem zwierząt przebywających w schronisku w dniu 31 marca 2024 r. w schronisku przebywało 11 psów z gminy Topólka; natomiast Prowadząca schronisko obciążała gminę Topólka za sprawowanie opieki nad łącznie dziewięcioma zwierzętami.

⁵⁶ Gatunek, wiek, wagę, płęć wraz z informacją o kastracji, maść i znaki szczególne, oznakowanie, w tym numer ewidencyjny psa oraz numer wszczepionego transpondera, kondycja psa w dniu przyjęcia (w pięciostopniowej skali).

⁵⁷ W ten sposób dokumentowano fakt przyjęcia zwierzęcia do schroniska.

Powyższe szerzej opisano w obszarze 3, w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 322-452, 1379-1384)

2.4. Znajdujące się w schronisku zwierzęta były oddawane do adopcji. Zgodnie z wykazem zwierząt przebywających w schronisku, w 2023 r. wydanych do adopcji zostało 35 zwierząt, natomiast w pierwszym kwartale 2024 r. – 11 zwierząt.

Stosunek liczby zwierząt wydanych do adopcji do zwierząt przyjętych do schroniska wynosił 83,3% (35/42) w 2023 r. oraz 61,1% (11/18) w pierwszym kwartale 2024 r.

Stosunek liczby zwierząt wydanych do adopcji do liczby zwierząt przebywających w schronisku (stan na koniec roku poprzedniego i napływ zwierząt w danym roku) wynosił 13,4% (35/262) w 2023 r.

W 2019 powyższe wskaźniki wynosiły odpowiednio 104,9% i 22,2%, w 2020 r. – 48,9% i 18,8%, w 2021 – 56,1% i 13,1% a w 2022 r. – 31,6% i 7,8%.

Prowadząca schronisko podała, że na niski poziom adopcji wpływa mała liczba psów w typie rasy – przebywające w schronisku mieszańce wielorasowe cieszyły się niewielkim zainteresowaniem, a kolejną przyczyną mógł być brak odpowiedniej socjalizacji niektórych zwierząt.

W okresie od 2019 r. w 22 zawartych z gminami umowach określono dodatkowe obowiązki podmiotu prowadzącego schronisko w zakresie oddawania zwierząt do adopcji, obejmujące:

- wymóg wydawania zwierząt na podstawie regulaminu adopcji - w umowie zawartej z gminą Książki na rok 2022⁵⁸;
- wymóg wydawania zwierząt na podstawie umowy adopcji – w umowach zawartych z Miastem i Gminą Piotrków Kujawski na rok 2021⁵⁹ oraz – z gminą Radziejów na lata 2021-2024;
- wymóg zamieszczania ogłoszeń o zwierzętach przeznaczonych do adopcji - w umowie z gminą Dobrze na rok 2019 i 2021;
- wymóg umieszczania ogłoszeń o zwierzętach przeznaczonych do adopcji na stronie internetowej w umowach zawartych z gminami: Dobrze – na rok 2023 i 2024, Fabianki – na lata 2020-2022, Miastem Kruszwica – na rok 2019 i 2020, Miastem Golub-Dobrzyń – na lata 2019-2021,
- wymóg przekazania do adopcji co najmniej 10 zwierząt w okresie obowiązywania umowy z gminą Aleksandrów Kujawski pod rygorem kary umownej, w wysokości 300 zł za zwierzę⁶⁰, w przypadku braku wymaganej liczby adopcji w umowach zawartych na lata 2019-2024⁶¹.

W schronisku nie wprowadzono regulaminu adopcji. Przepisy w tym zakresie zawierał regulamin schroniska. Sprawy adopcyjne były załatwiane przez Prowadzącą schronisko, która była jedyną osobą, wykonującą pracę w pełnym wymiarze czasu. Przy oddawaniu zwierząt do adopcji nie zawierano umowy w formie pisemnej. W jednym przypadku wypis z wykazu zwierząt przebywających w schronisku nie zawierał wymaganych elementów.

Na podstawie wykazu zwierząt stwierdzono, że:

- nie wystąpiły przypadki wydawania ze schroniska przypadki wydania zwierząt z gmin: Piotrków Kujawski i Radziejów, a także w 2022 r. z gminy Książki;

⁵⁸ W umowach na rok 2020 i 2023 takiego postanowienia nie umieszczono.

⁵⁹ Takiego warunku nie zawierały cztery umowy z Piotrkowem Kujawskim, zawarte na lata 2020 oraz 2022-2024.

⁶⁰ Zgodnie z § 11 ust. 5 umów zawartych z gminą Aleksandrów Kujawski obowiązek wpłaty kary konkretyzował się po otrzymaniu wezwania od zamawiającego. Powyższa gmina nie wzywała Prowadzącej schronisko do zapłaty kary.

⁶¹ Zgodnie z wykazem zwierząt, z gminy Aleksandrów Kujawski w latach 2019-2023 przyjęto 35 zwierząt oraz wydano dziewięć (oraz kolejne trzy w pierwszym kwartale 2024 r.).

- nie spełniono wymogu przekazania do adopcji co najmniej 10 zwierząt w okresie obowiązywania umowy z gminą Aleksandrów Kujawski.

Wydane do adopcji zwierzęta odbyły kwarantannę, zostały zaszczepione, oznakowane oraz wykastrowane.

Informacja o odnalezionych zwierzętach była umieszczana na profilu schroniska w jednym z mediów społecznościowych (w 2023 r. umieszczono tam ogłoszenia dotyczące 48 znajdujących się w schronisku psów, podczas gdy w tym roku przyjęto do schroniska 47 psów; ogłoszenia te były aktualizowane w przypadku wydania psa). Na tablicach ogłoszeń w gminie Golub-Dobrzyń oraz w gminach sąsiednich umieszczono także ulotkę popularyzującą ideę adoptowania psów wraz z numerem telefonu Prowadzącej schronisko. Podała ona, że przeprowadzała pogadanki na temat adopcji psów⁶² oraz wzięła udział w jednej z akcji Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy – organizując stoisko tematyczne. W ewidencji księgowej nie odnotowano przychodów z tytułu zbiórek pieniężnych na rzecz schroniska.

Prowadząca schronisko podała, że w okresie od początku 2019 r. miało miejsce kilkanaście przypadków zwrotu zaadoptowanych zwierząt. Najczęstszymi powodami były: problemy z zaaklimatyzowaniem się w nowym miejscu, ujawnione alergie oraz pojawienie się niepożądanych zachowań zwierzęcia.

(akta kontroli str. 16-18, 49-68, 322-452, 471-485, 1379-1384)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Siedem dorosłych zwierząt z 240 ogółem przebywających w schronisku psów w dniu 31 marca 2024 r. zostało wykastrowanych w okresie przekraczającym osiem miesięcy:

- Gryzak 84/2019 – 252 dni od daty przyjęcia,
- Malinka 126/2020 – 1 059 dni od daty przyjęcia,
- Brida 121/2020 - 1 059 dni od daty przyjęcia,
- Szajba 51/2022 - 453 dni od daty przyjęcia,
- Gracja 115/2022 - 374 dni od daty przyjęcia,
- Kejti 66/2022 - 375 dni od daty przyjęcia,
- Kora 110/2022 - 251 dni od daty przyjęcia.

Zgodnie z § 7 ust. 4 pkt 1 rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 r. w schronisku zapewnia się przeprowadzenie kastracji dojrzałych płciowo psów przed upływem 8 miesięcy liczonych od dnia ich przyjęcia do schroniska.

Prowadząca schronisko podała, że opóźnienia te wynikały z zaległości finansowych wobec przeprowadzającego sterylizację weterynarza.

(akta kontroli str. 322-432, 471-486)

2. Wykaz zwierząt przebywających w schronisku był prowadzony niezgodnie rozporządzeniem w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 r.

a) Dziewięć z 39 psów z 10 kojców poddanych oględzinom w dniu 14 marca 2024 r. znajdowało się w innych kojcach niż te odnotowane w wykazie zwierząt. Dotyczyło to następujących zwierząt:

- samiec nr 616093901917067, przyjęty 28 maja 2023 r., nr kojca w wykazie zwierząt: 26, faktycznie w kojcu 36;

⁶² W szkołach oraz przy okazji czynności związanych z prowadzeniem schroniska.

- samica nr 616093901917133, przyjęta 27 maja 2023 r., nr kojca w wykazie zwierząt: 24, faktycznie w kojcu nr 36;
- samica nr 616004900214732, przyjęta 23 lutego 2016 r., nr kojca w wykazie zwierząt: 55, faktycznie w kojcu nr 54;
- samica nr 616093901917217, przyjęta 22 sierpnia 2023 r., nr kojca w wykazie zwierząt: 54, faktycznie w kojcu nr 55;
- samiec nr 616093901511118, przyjęty 8 stycznia 2022 r., nr kojca w wykazie zwierząt: 53, faktycznie znajdował się w kojcu nr 55;
- samiec nr 616093901917006, przyjęty 24 lipca 2023 r., nr kojca w wykazie zwierząt: 58; faktycznie w kojcu nr 55;
- samica nr 616093902762147, przyjęta 7 marca 2024 r., nr kojca w wykazie zwierząt: 52; faktycznie w kojcu nr 63;
- samiec nr 616093901917144, przyjęty 15 czerwca 2022 r., nr kojca w wykazie zwierząt: 56, faktycznie w kojcu nr 63;
- samica nr 616093901911816, przyjęta 30 września 2018 r., nr kojca w wykazie zwierząt: 46; faktycznie w kojcu nr 63.

Było to niezgodne z § 6 ust. 3 pkt 9 rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 r., który nakazuje, by w wykazie zawierać numer kojca, w którym przebywa zwierzę, aktualizowany po każdym przemieszczeniu zwierzęcia.

Prowadząca schronisko wyjaśniła, że przypadki umieszczenia zwierzęcia w innym kojcu miały miejsce podczas sprowadzania ich z wybiegu.

(akta kontroli str. 119-135, 322-452, 471-485)

- b) Zgodnie z wykazem zwierząt dwa psy nie odbyły kwarantanny trwającej co najmniej 15 dni:

- pies Bartuś, nr 616 093 902 478 241, umieszczony w schronisku 1 lutego 2023 r., zakończył kwarantannę 14 lutego 2023 r.;
- samica Tosia Duo, nr 616 093 901 917 217, umieszczona w schronisku 4 kwietnia 2023 r., zakończyła kwarantannę 17 kwietnia 2023 r.

Prowadząca schronisko podała, że: aplikacja, w której prowadzony był wykaz zwierząt, automatycznie generuje datę końca kwarantanny, w związku z czym powyższe zapisy należałoby tłumaczyć błędem programu; nie miała wiedzy o istnieniu takiego problemu, w związku z czym nie zgłaszała go producentowi oprogramowania.

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że zgodnie z § 6 ust. 3 pkt 3 w zw. z § 3 ust. 1 pkt 1 lit d rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 r. powyższy wykaz powinien zawierać informacje o okresie kwarantanny zwierząt przyjętych do schroniska, co najmniej przez 15 dni liczonych od dnia przyjęcia zwierzęcia.

(akta kontroli str. 322-452, 487-491)

- c) Wykaz zwierząt nie zawierał adresów wszystkich ośmiu osób, którym wydano zwierzęta w pierwszym kwartale 2024 r. W jednym przypadku nie odnotowano tam także informacji o nazwisku albo nazwie podmiotu odbierającego zwierzę

W okresie od 9 kwietnia do 31 grudnia 2023 r., we wszystkich 23 przypadkach wydania zwierzęcia, nie odnotowano w wykazie zwierząt informacji o adresie osoby odbierającej zwierzę.

Było to niezgodne z § 6 ust. 3 pkt 6 rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 r., który wskazuje, że wykaz powinien zawierać imię,

nazwisko, miejsce zamieszkania i adres osoby albo nazwę, siedzibę i adres podmiotu, którym przekazano zwierzę.

Prowadząca schronisko podała, że brakujące informacje zostały niezwłocznie uzupełnione.

(akta kontroli str. 322-452, 471-485, 534-536)

3. W jednym przypadku przechowywana w schronisku kopia wypisu z wykazu zwierząt przebywających w schronisku nie została wypełniona i zawierała jedynie naklejkę z numerem identyfikującym zwierzę (516093901911827).

Było to niezgodne z § 6 ust. 4 rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 r., który wskazuje, że zwierzęta wydaje się ze schroniska wraz z wypisem z wykazu zawierającym informacje, o których mowa w ust. 3 pkt 1 i 3 -6.

Prowadząca schronisko podała, że nie potrzebuje tego rodzaju dokumentów i przechowuje je do celów kontrolnych.

(akta kontroli str. 515, 10379-1384)

4. W 2023 r. schronisko nie spełniło wymogu wydania do adopcji co najmniej 10 zwierząt pochodzących z gminy Aleksandrów Kujawski. Obowiązek ten wynikał z § 11 ust. 10 umowy, zawartej z tą gminą w dniu 19 października 2022 r. Realizacja tego zobowiązania miała odbywać się pod rygorem kary umownej, w wysokości 300 zł za zwierzę, w przypadku braku wymaganej liczby adopcji.

Zgodnie z wykazem zwierząt, z gminy Aleksandrów Kujawski w roku 2023 przyjęto pięć zwierząt (żadne z nich nie zostało adoptowane) a według stanu na koniec 2023 r. łącznie w schronisku przebywało 35 psów, pochodzących z tej gminy. Jednocześnie w 2023 r. wydano dziewięć zwierząt (oraz kolejne trzy w pierwszym kwartale 2024 r.).

Zgodnie z § 11 ust. 5 umów zawartych z gminą Aleksandrów Kujawski obowiązek wpłaty kary konkretyzował się po otrzymaniu wezwania od zamawiającego. Powyższa gmina do dnia 14 maja 2024 r. nie wezwała Prowadzącej schronisko do zapłaty kary umownej.

Prowadząca schronisko podała, że na niski poziom adopcji wpływa mała liczba psów w typie rasy – przebywające w schronisku mieszańce wielorasowe cieszyły się niewielkim zainteresowaniem a kolejną przyczyną mógł być brak odpowiedniej socjalizacji niektórych zwierząt.

(akta kontroli str. 571-586, 598-621)

OCENA CZĄSTKOWA

W schronisku znakowano przebywające w nim zwierzęta i prowadzono obowiązkową kastrację i sterylizację zwierząt, zabiegi te dokonywano jednak z opóźnieniem. Jednakże działania na rzecz adopcji zwierząt były niewystarczające, a wykaz zwierząt przebywających w nim zwierząt prowadzony był niezgodnie z obowiązującymi przepisami.

OBSZAR

3. Finansowanie i rozliczenie zadań z zakresu opieki nad bezdomnymi zwierzętami i zapobiegania bezdomności

Opis stanu faktycznego

3.1. Roczny koszt utrzymania zwierząt w schronisku, obejmujący wydatki na karmę, opiekę weterynaryjną, składki na ubezpieczenie społeczne i transport zwierząt⁶³, wynosił: 285,9 tys. zł w 2019 r.; 293,9 tys. zł w 2020 r.; 265,4 tys. zł w 2021 r.; 342,8 tys. zł w 2022 r. oraz 263,6 tys. zł w 2023 r.

Średni dzienny koszt utrzymania zwierząt w schronisku wynosił: 783,29 zł w 2019 r.; 803,01 zł w 2020 r.; 727,12 zł w 2021 r.; 939,18 zł w 2022 r. oraz 722,19 zł w 2023 r.

⁶³ W ewidencji księgowej nie odnotowano wydatków na wynagrodzenia (koszty osobowe) oraz przychodów z tytułu darowizn. Uwzględniono dane o wysokości faktycznie opłaconych składek na ubezpieczenie społeczne.

Natomiast średni dzienny koszt wyżywienia zwierząt wynosił: 462,81 zł w 2019 r., 472,61 zł w 2020 r., 472,28 zł w 2021 r., 578,44 zł w 2022 r. oraz 368,04 zł w 2023 r.

Dla 2023 r. oszacowano średnią liczbę zwierząt w schronisku – poprzez podzielenie (wynikającej z wykazu zwierząt) sumy liczby zwierząt na koniec każdego miesiąca przez 12. Liczba ta wynosiła 201,8. Szacunkowy dzienny koszt utrzymania jednego zwierzęcia w schronisku w 2023 r. wynosił 3,58 zł, w tym koszt karmy – 1,82 zł.

Średnia liczba zwierząt w schronisku wynosiła: 292 w 2019 r., 314 w 2020 r., 349 w 2021 r. oraz 298 w 2022 r. Szacunkowy dzienny koszt utrzymania jednego zwierzęcia w schronisku wynosił:

- w 2019 r.: 2,68 zł, w tym koszt karmy – 1,58 zł,
- w 2020 r.: 2,56 zł, w tym koszt karmy – 1,51 zł,
- w 2021 r.: 2,08 zł, w tym koszt karmy – 1,35 zł,
- w 2022 r.: 3,15 zł, w tym koszt karmy – 1,94 zł.

Prowadząca schronisko podała, że:

- najniższe kwoty wydatków, poniesionych w 2023 r. na zakup karmy oraz w 2022 r. na koszty opieki weterynaryjnej wiązały się ze zmniejszającą się liczbą zwierząt w schronisku oraz niższymi kosztami jednostkowymi, w porównaniu z późniejszymi latami;
- w latach 2019-2023 wspierała także schronisko z własnych środków, jednak nie prowadziła ich ewidencji.

(akta kontroli str. 322-452, 1379-1384, 1393-1396)

3.2. W celu przystosowania schroniska do przepisów rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych z 2022 r. w okresie od kwietnia 2023 r. w schronisku wybudowano sześć kojców (w formie ogrodzeń z budami dla psów), o łącznej powierzchni 37,8 m² oraz wybieg.

Obiekty te zostały wykonane metodą gospodarczą. Koszt materiałów budowlanych, zakupionych w 2023 r. na rzecz schroniska, wynosił 5 498,58 zł.

(akta kontroli str. 119-135)

3.3. Uproszczona ewidencja księgowa schroniska była prowadzona przez podmiot zewnętrzny. Ewidencja ta umożliwiała rzetelne rozliczenie środków publicznych, otrzymanych przez podmiot prowadzący schronisko. W schronisku nie przeprowadzano inwentaryzacji księgowej objętych opieką zwierząt (ustalenia dotyczące wykazu zwierząt opisano we wcześniejszych częściach niniejszego wystąpienia pokontrolnego).

W okresie od 2019 r. Prowadząca schronisko zawarła z 28 gminami umowy dotyczące realizacji zadań w zakresie zapobiegania bezdomności zwierząt domowych. Określona w tych umowach stawka za dobę opieki nad zwierzęciem wynosiła od 2,9 zł w umowie z gminą Aleksandrów Kujawski na rok 2019 do 18,5 zł w umowie z miastem Piotrków Kujawski na rok 2024. Poziom opieki nad wszystkimi przyjętymi zwierzętami był jednakowy, w związku z czym należy przyjąć, że wysokość faktycznej stawki dobowej była uśredniona.

Łączne przychody z powyższego tytułu wynosiły: 323,8 tys. zł w 2019 r., 384,1 tys. zł w 2020 r., 417,7 tys. zł w 2021 r., 480,7 tys. zł w 2022 r., 562,3 tys. zł w 2023 r.

W kontrolowanym okresie Prowadząca schronisko zawarła z gminą Topólka sześć umów. Każda była zawarta na jeden rok. Wynagrodzenie z tytułu realizacji tych umów wynosiło: 13,7 tys. zł w 2019 r., 16,6 tys. zł w 2020 r., 20,8 tys. zł w 2021 r., 23,0 tys. zł w 2022 r., 65,7 tys. zł w 2023 r. oraz 13,7 tys. zł w pierwszym kwartale 2024 r.

Przewidziany w tych umowach zakres usług obejmował opiekę nad bezdomnymi zwierzętami, ich wylapywanie, kastrację oraz poszukiwanie właścicieli i działania adopcyjne. Umowy te nie zawierały wymogów dotyczących osób wykonujących powyższe usługi. Na podstawie dokumentacji medycznej, oględzin oraz wykazu zwierząt przebywających w schronisku, stwierdzono usługi te były wykonywane zgodnie z umową.

(akta kontroli str. 119-135, 322-452, 467-470, 492-494, 1379-1384)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Prowadząca schronisko odstąpiła od obciążenia gminy Topólka za świadczone usługi o wartości 825 zł (co stanowiło ekwiwalent 50 dni opieki nad jednym psem).

Zgodnie z § 8 ust. 1 pkt 2 umowy zawartej 29 grudnia 2023 r. z gminą Topólka – koszt dobowego pobytu i utrzymania jednego zwierzęcia w schronisku wynosił 16,5 zł. Przy czym w wykazie zwierząt odnotowano:

- siedem psów z gminy Topólka w okresie od 1 stycznia do 14 lutego 2024 r.,
- 11 zwierząt z tej gminy – w okresie od 15 do 28 lutego 2024 r.,
- 10 zwierząt – w okresie od 29 lutego do 18 marca 2024 r.,
- dziewięć zwierząt – w okresie od 19 do 31 marca 2024 r.

(co stanowiło ekwiwalent 776 dni opieki nad jednym psem).

Natomiast niezgodnie ze stanem wynikającym z powyższego wykazu - Prowadząca schronisko obciążała gminę Topólka za sprawowanie opieki nad:

- sześcioma zwierzętami przez cały styczeń 2024 r., za łączną kwotę 3 069,0 zł (co stanowiło ekwiwalent 186 dni opieki nad jednym psem);
- 11 zwierzętami w lutym 2024 r. – sześcioma przez 29 dni, czterema przez 14 dni oraz jednym – przez 13 dni, za łączną kwotę 4 009,5 zł (co stanowiło ekwiwalent 243 dni opieki nad jednym psem);
- 10 zwierzętami w marcu 2024 r. – dziewięcioma przez 31 dni i jednym – przez 18 dni, za łączną kwotę 4 900,5 zł (co stanowiło ekwiwalent 297 dni opieki nad jednym psem).

Prowadząca schronisko podała w powyższej sprawie, że niekorzystne dla niej rozliczenia z gminą Topólka były wynikiem jej niedopatrzenia.

(akta kontroli str. 322-452, 1034-1036, 1137-1139, 1379-1384, 1429-1431)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie niezgodne ze stanem faktycznym rozliczenia finansowe z gminą Topólka.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następującą uwagę i wnioski:

Uwaga

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

Wnioski

1. Uzyskanie zezwolenia na prowadzenie schroniska.
2. Uzyskanie zezwoleń na realizację zadań w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami w odniesieniu do wylapywania zwierząt na terenie gmin.

3. Podjęcie działań zmierzających do odpowiedniego dostosowania urządzeń schroniska.
4. Dokonywanie kastracji zwierząt przebywających w schronisku w odpowiednich terminach.
5. Rejestrowanie w wykazie zwierząt przebywających w schronisku wszystkich wymaganych informacji.
6. Realizacja zobowiązań dotyczących adopcji zwierząt zgodnie z umowami zawartymi z gminami.
7. Dochodzenie od gminy Topólka należnego wynagrodzenia za pochodzące z tej gminy zwierzęta, objęte opieką w schronisku.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Bydgoszczy. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Bydgoszcz 24 czerwca 2024 r.

kontrolerzy
(-) Maciej Gajdzik
doradca techniczny

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Bydgoszczy
p.o. Dyrektor
(-) Tomasz Sobecki

(-) Karol Zieliński
inspektor kontroli państwowej